

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum V. Nulli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

ubi dicitur, quod remuneratoria donatio sit veluti species quaedam permutationis.

Notandum secundum, Servus, sive mancipium Ecclesie aliter manumitti non debet, nisi ut operas officiales eidem Ecclesie præsteret ipse, tum posteritas ejus. Ita hic & in c. *liberti 61. causa 12. q. 2.* ubi dicitur, si tales manumissi, seu liberti à patrocínio Ecclesie recesserint, & alteri personæ adhæserint, atque admoniti redire contempserint, tanquam ingratos iterum in servitutem esse redigendos; & in c. *longinquitate 64. eadem q. decernitur*, ut liberti Ecclesie professionem faciant, se de familijs Ecclesie esse, & ejus obsequium nunquam derelicturos. Idemque habetur in c. *libertus 65. eadem q. 2.* Itaque discrimen est inter libertum Ecclesie, seu ab Ecclesia manumissum, & alium libertum, quod alterius libertus operas officiales, & fabriles patrono non debeat, nisi is pactus sit, seu exegerit in manumissione; ut colligitur ex L. 3. & sequentibus ff. *de operis libertorum*. Quamvis secus dicendum sit de operis obsequialibus, videlicet assurgendo, honorando, in jus non vocando patrono &c. hæ enim naturaliter debentur secundum Gl. in L. *fabriles. 6. §. opera. ff. eodem.* & sumitur ex L. *ult. C. de bonis libertorum*. At verò Ecclesie libertus operas officiales debet ex Canonis constitutione. Veruntamen talis Ecclesie libertus, sive alius quicumque ad operas adstrictus patrono, ad Ordines promoveri non debet & quicumque 5. dist. 54. Videri possunt, quæ docui lib. 3. tra. 4. c. 12. n. 10. & Summ. rom. 4. de Relig. lib. 2. c. 26. ubi agit de donationibus remuneratorijs, quas Prælati facere possunt.

CAPITULUM IV.

Episcopi.

PARAPHRASIS.

Si Episcopus nihil ex suo contulerit Ecclesie, servum ejus manumittere non de-

bet, quia impium est, si quis nihil contulerit Ecclesie, ut damnum eidem inferat. Quare successor Episcopi manumissum, seu libertum absque ulla contradictione in servitutem revocabit, cum manumissio irrita censetur.

SUMMARIUM.

Quæ male sunt alienata ex Ecclesie, successor revocare potest, & debet.

Hic Capitulo obstat videtur C. si quis 56. causa 12. q. 2. Respondeo, in illo loco sermonem esse de servis beneficijs, hos enim in compensationem meritum libertate donari æquum est, & id à successore non potest revocari manumissio, cum Ecclesie noxia non censetur, prout etiam in c. præcedente dixi.

Notandum. Quæ à Prælato male alienata sunt, successor revocare potest, nondum taxat ostenso, quod alienatio illegitime facta fuerit. L. *jubemus 14. C. de SS. Ecclesijs.* & videtur nulla exceptio opponi posse, ne ea quidem, quæ est defectus dominij, quippe cujus probatio sæpe difficilis est c. *sape 18. de restitutione spiritualium*. Et ita Ecclesia sæpe lædi potest, nisi statim restitueretur in possessionem, quæ theoriam ponit hic Abbas. n. 2. argum. hujus textus V. absque aliqua opposicione & confirmari debet ex regula recepta, quod ex facto Prælati Ecclesie damnum restitui non debet.

CAPITULUM V.

Nulli.

PARAPHRASIS.

Nemini licet rem immobilem Ecclesie alienare, sive agrum, sive servum rusticum, sed nec specialis hypothecæ titulo obligare, nomine autem alienationis comprehenditur conditio (videlicet testamenti; alij legunt, conductio scilicet ad tempus longum) donatio, venditio, per-

permutatio, & contractus emphyteu-
ticus perpetuus. Quare Sacerdotes om-
nes ab ejusmodi alienatione abstinere
debent, alioquin pœnam timere pos-
sunt, quam Leonis Imperatoris consti-
tutio minatur, videlicet depositionem
ab officio *L. jubemus 14. §. œconomus. C. de SS. Ecclesijs;* & refertur in *Auth. de non alienandis rebus Ecclesiasticis col- latione 2. c. 5. §. quia verò Leonis.*

SUMMARIUM.

- 1. Res immobiles Ecclesiæ alienari non debent, nisi casus necessitatis, pietatis, aut incommoditatis urgeat.
- 2. Quod idem dicitur de rebus Ecclesiæ mobilibus pretiosis, quæ servando servari possunt, & de annuis redditibus.
- 3. Ita ut nec possunt speciali hypotheca subijci.
- 4. Quid nomine alienationis prohibita in materia favorabili intelligatur.
- 5. Quid nomine Ecclesiæ in hac materia veniat.

Notandum primum. Res Ecclesiæ im-
mobiles alienari non debent. Exci-
pitur autem casus necessitatis, cujusmodi
est, si debita Ecclesiæ aliter solvi non pos-
sint *c. hoc jus. causâ 10. q. 2. Gl. in summa. ejusdem q.* Imò hæc fermè unica causa cen-
setur, ob quam fundus pupilli, judicis in-
terveniente decreto alienari possit *L. ma-
gis. puto 5. §. non statim. ff. de rebus. co-
rum, qui sub tutela. &c. L. ob as. 12. cod. de prædij. minorum.* Item causa pietatis,
videlicet redemptionis captivorum, aut
pauperum alimonie *C. aurum. 70. eadem. q. 2.* Cujusmodi haud dubiè est etiam ne-
cessitas alienandi vasa sacra, & supellecti-
lem sacram, ut Ecclesiæ, & animæ Chri-
stianorum ab hostibus fidei defendantur.
Item causa incommoditatis, majorisque
utilitatis comparandæ *c. sine exceptione 52. causâ 1. q. 2.* Vide, quæ dixi in *c. 1. li-
mit. 8. de his, quæ sunt à Pralato. &c.*

Porro rebus immobilibus alienari pro-
hibitis æquiparantur mobiles pretiosæ, si
servando servari possint, ut vasa argentea,
aurea, gemmæ, vestes pretiosæ, si asser-
vari possint *L. lex quæ 22. C. de admini-
stratione tutorum.* Annumerari quoque,
& inter immobilia bona censei debent
annui redditus, v. g. ex pecunia in societatem
locata *argum. c. 2. junctâ Gl. V. jura hoc-
tit. in 6.* alioquin verò pecunia non ad
servandum comparata est, sed ad expend-
endum, aut elocandum *c. ejciens. diff. 88.* ubi dicitur, quòd pecunia non ad al-
ium usum apposita sit, nisi ad emendum.
Quare hæc facultas Prælato atque tutori
libera permisa, imò etiam mandata est *cir-
L. lex.* Denique annumerari debent ea,
ex quibus utilitas, aut fructus diuturnus
capi potest, cujusmodi est ovium grex, aut
jumenta fundo colendo ex longo tempo-
re affixa, nisi superflua esse appareat *L. ult. cod. quando decreto opus non est. Auth. de non alienandis. §. nos igitur.* Videri potest
Molina tra. 2. disp. 456. n. 4.

Notandum secundò. Prælatus non po-
test res Ecclesiæ alienari prohibitas speciali
hypotheca subijcere. At verò ad firmam-
dum contractum legitime institutum bo-
na Ecclesiæ obligare potest generatim non
adhibita solemnitate aut Capituli consensu
argum. hujus textus. & tradit hic Joanni. And. n. 3. Abbas n. 3. Honorius n. 5.

Notandum tertio. Nomen alienatio-
nis, in hac materia favorabili Ecclesiæ, ubi
de prohibita alienatione agitur, accipitur
latissimè pro omni dispositione, per quam
dominium directum, aut utile transfertur;
imò etiam ut hypothecam saltem specia-
lem comprehendat, ut *hic & in L. ult. cod. de rebus alienis non alienandis.* ubi Barto-
lus ait, si res prohibetur alienari, conse-
quenter etiam pignore obligari, quia per pi-
gnus perveniri potest ad alienationem, ut
fusius dixi *lib. 3. tra. 4. c. 10. n. 2.* Præter-
ea licet per locationem ad tempus non
longum, sive infra decennium non censeat-
ur dominium utile transferri, tamen Pau-

lus II. in Extravag. Ambitiose. omnem rei Ecclesiasticae locationem ultra triennium prohibuit; quamvis hanc Extravagantem non receptam esse ubique, supra monui. Et hæc in materia favorabili: alioquin verò alienationis nomen in jure accipit tantum solet pro ea actione, quæ dominium directum transfertur, uti constat ex L. 1. C. de fundo dotali. & L. alienatum 67. ff. de verborum significatione junctâ. L. 1. Cod. de jure emphiteutico. ubi negatur, quod emphiteuticus contractus alienatio sit, quia, ut Gl. ibi ait V. alienationis, dominium directum non transfertur. Videtur potest Molina disp. 464. Denique nomine Ecclesiæ in hac favorabili materia comprehenditur omnis locus pius Episcopi auctoritate constitutus. Ita sumitur ex hoc cap. nam Leonina constitutio, quæ ita extensa est, sicuti apparet in Authent. hoc jus. C. de SS. Ecclesijs, & refertur in c. 2. causa 10. q. 2. in ista materia approbatur, ac veluti canonizatur, ut ait Abb. hic n. ult. & idem quoad beneficium restitutionis in integrum docui lib. 3. tra. 4. c. 11. n. 3.

CAPITVLVM VI.

Si quis.

PARAPHRASIS.

Si Presbyter, Diaconus, aut Defensor Ecclesiasticum prædium alienandi subscripserit, cum id Deo exosum sit, anathemati subijci debet, nisi forte, qui alienavit, & qui accepit, celeriter restituendo sibi prospexerint; alioquin si id non egerint, præter pœnam jam nominatam, alienationis instrumentum, quod ab initio infirmum est, rescindatur; insuper quibuscunque Ecclesiasticis personis liceat se alienationi opponere, atque rem alienatam cum fructibus Ecclesiasticâ imploratâ auctoritate reposcere.

SUMMARIUM.

1. *Subscribentes auctoritative alienatio-*

ni rei Ecclesiasticae male facta pœnam incurrunt.

1. *Et alienario, si causa legitima non subsit, ipso jure nulla est.*
3. *Repetere autem possunt, & debent rem male alienatam cum fructibus, non tantum illi, qui eam alienaverunt, non obstante juramento de non repetendo.*
4. *Sed in defectum eorum etiam alij præsertim illius Ecclesiæ Clerici.*
5. *Et Ecclesiæ dua actiones in tali casu competunt; personalis una, contra male alienantem; altera realis, ad rem alienatam sibi restituendam.*

Notandum primum. Qui alienationi rei Ecclesiasticæ male factæ auctoritative subscribunt, criminis, ac pœnæ coactores se reddunt. Consentit L. juberem 14. C. de SS. Ecclesijs, & economus ubi scriptus, ubi ait Glossa, quod facientes, & consentientes pari pœnâ teneantur.

Notandum secundum. Tametsi solennitas contrahendi servata sit, tamen causa alienandi rem Ecclesiasticam non adsit, ipso jure irrita est alienatio, quod verò dicitur, eam rescindi debere, & pertinet ad factum revocationis, vel ad declarationem nullitatis.

Notandum tertium. Qui male alienavit, & qui auctoritatem, vel consentium dedit, rem Ecclesiasticam unâ cum fructibus repetere possunt, & debent, & quibus non obstante juramento *argum. c. 1. de his que sunt à Prelatis &c.* & tradit Abb. hic n. 7. cum enim ex justitia obligati sint ad retractandum, ideo juramentum non obligat, ne fiat vinculum iniquitatis c. quæto. de jurejurando. Honestius tamen erit, si alius pro jurante repetat, ne alioquin, saltem specie externâ, agere videatur contra juramentum, quæ videtur esse mens Glossæ in c. 1. V. contractum. de restitutione in integrum in 6.

Notandum 4. In defectum eorum, qui ex officio male alienata repetere debent, videlicet Prælatus, Capitulum, & superiores horum,